



**Česká školní inspekce  
Karlovarský inspektorát**

# **INSPEKČNÍ ZPRÁVA**

čj. ČŠIK-156/11-K

<b>Název právnické osoby vykonávající činnost školy:</b>	<b>Základní škola praktická a Základní škola speciální Kraslice, okres Sokolov, příspěvková organizace</b>
<b>Sídlo:</b>	<b>Opletalova 1121, 358 01 Kraslice</b>
<b>IČ:</b>	<b>70 984 859</b>
<b>Identifikátor:</b>	<b>600 073 289</b>
<b>Právní forma:</b>	<b>Příspěvková organizace</b>
<b>Zastoupená:</b>	<b>Mgr. Ivonou Šípošovou, ředitelkou školy</b>
<b>Zřizovatel:</b>	<b>Město Kraslice</b>
<b>Místo inspekční činnosti:</b>	<b>Základní škola speciální, Opletalova 1121, Kraslice</b>
<b>Termín inspekční činnosti:</b>	<b>15. – 16. března 2011</b>

## **Předmět inspekční činnosti**

- Hodnocení souladu školního vzdělávacího programu základní školy speciální s právními předpisy a Rámcovým vzdělávacím programem pro obor vzdělání základní škola speciální a jeho naplnění podle ustanovení § 174 odst. 2 písm. c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (školský zákon), zaměřené na naplňování vybraných ustanovení školského zákona:**
  - Školní vzdělávací programy a další vzdělávací programy - (§ 5) - školní vzdělávací programy;
  - Organizace vzdělávání - (§ 7 odst. 2) - vzdělávání podle vzdělávacích programů, (§ 16) - vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami;

**2. Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání v oborech vzdělání 79-01-B/01 Základní škola speciální a 79-01-B/001 Pomocná škola podle ustanovení § 174 odst. 2 písm. b) školského zákona, zaměřené na naplňování vybraných ustanovení školského zákona:**

- Rovný přístup ke vzdělávání – (§ 2 odst. 1 písm. a) a b) ) - zásady a cíle vzdělávání;
- Podpora rozvoje osobnosti žáků, podpora rozvoje sociální a informační gramotnosti žáků – (§ 2 odst. 1, písm. b), e), f) a g) ) - zásady a cíle vzdělávání;
- Výsledky vzdělávání žáků a jejich hodnocení na úrovni školy - (§ 2 odst. 1 písm. g) - zásady a cíle vzdělávání.
- Řízení školy a personální podmínky – (§ 10) - výroční zprávy, (§ 28 odst. 5) - údaje ze školní matriky a dokumentace školy, (§ 30) - školní řád, (§ 164) - ředitel školy; (zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů) - pedagogičtí pracovníci;
- Materiální a finanční předpoklady školy – (§ 29 odst. 1 a 2) - bezpečnost a ochrana zdraví ve školách, (§ 160 – 163) - financování škol.

**Aktuální stav školy**

Právnícká osoba (škola) vykonává činnost základní školy. Je zřízena pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, organizačně se člení na základní školu praktickou (ZŠP) a základní školu speciální (ZŠS). ZŠP poskytuje základní vzdělání žákům s lehkým mentálním postižením a žákům souběžně postiženým více vadami, ZŠS poskytuje základy vzdělání žákům středně mentálně postiženým i žákům s hlubokým mentálním postižením.

Kapacita školy uváděná ve školském rejstříku (70 žáků základní školy, 20 žáků základní školy speciální) je dlouhodobě nenaplněná. Za poslední tři školní roky počet žáků v ZŠP výrazně klesl. Oproti stavu ve školním roce 2008/2009, kdy se v šesti třídách vzdělávalo 52 žáků, se v letošním školním roce vzdělává 36 žáků (51 % povoleného počtu) ve čtyřech třídách. Čtyři žáci plní povinnou školní docházku v zahraniční škole.

V ZŠS naopak počet tříd stoupl ze dvou na tři, v letošním roce škola vzdělává 12 (60 % kapacity) středně mentálně postižených žáků a dva žáky s hlubokým mentálním postižením, kterým způsob vzdělávání stanovil krajský úřad na základě § 42 školského zákona.

Vzdělávací nabídka školy vychází z oborů vzdělání, zapsaných do školského rejstříku – základní škola, pomocná škola, základní škola speciální. V ZŠP se žáci pátého ročníku vzdělávají podle dobiehajícího Vzdělávacího programu zvláštní školy, pro žáky 1. – 4. a 6. – 9. ročníku škola zpracovala dle Rámcového vzdělávacího programu základního vzdělávání školní vzdělávací program Společně k samostatnosti, platný od 1. září 2007.

Inspekce se zaměřila zejména na hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání žáků v ZŠS, kde byla v tomto školním roce inovována vzdělávací nabídka vytvořením nového školního vzdělávacího programu Společně pro život (ŠVP) podle Rámcového vzdělávacího programu pro obor vzdělání základní škola speciální (RVP ZŠS). V letošním školním roce se vzdělávají podle ŠVP žáci 1. a 7. ročníku, v ostatních ročnících dobiehá vzdělávací program Pomocná škola, jedna žákyně se vzdělává podle rehabilitačního stupně tohoto programu. ŠVP

je v platnosti od 1. září 2010. V ŠVP škola klade důraz na individualitu žáků, na možnost vyniknout mezi ostatními a vytváří prostor pro specifické metody a zásady práce se žáky se středním mentálním postižením. Důraz je kladen na objevování prostoru pro nacházení vlastní identity žáků a jejich schopnost orientovat se v okolním světě. Deklarovaným cílem vzdělávání je vytvoření takových způsobů chování a jednání, které umožní uplatnit žákům v běžném životě základní praktické dovednosti.

ŠVP je zveřejněn na přístupném místě ve škole, bližší informace mohou zájemci získat u ředitelky školy nebo koordinátorky tvorby ŠVP.

Personální obsazení školy doznalo od poslední inspekce v roce 2010 změn, souvisejících se snížením počtu žáků; v průběhu letošního školního roku ředitelka snížila organizačním opatřením počet tříd i pedagogických pracovníků. Ve škole vyučuje celkem 11 učitelů a 3 asistenti pedagoga., z toho 6 učitelů a jeden asistent vyučují v ZŠS alespoň na částečný úvazek (třídní učitelky mají v ZŠS úvazek celý). Z třídních učitelek je odborně kvalifikovaná pouze jedna, jedna studuje k získání kvalifikačních předpokladů. Ze tří dalších učitelek, které doplňují výuku žáků ZŠS v předmětech řečová výchova a informatika, je odborně kvalifikovaná jen jedna.

Škola sídlí v rozlehlé budově, třídy ZŠS jsou umístěny v prostorných učebnách, stavebně disponovaných pro dvacet až třicet žáků. Prostor učeben je účelně rozčleněn nábytkem a dalším zařízením na menší části, určené k výuce, relaxaci, pohybovým a rehabilitačním aktivitám žáků. Průměrný počet čtyř žáků ve třídách ZŠS umožňuje individuální péči podle druhu zdravotního postižení. Třídy jsou označeny jako 6., 7. a 8. třída, zařazeni jsou tam žáci různého věku i postižení. Žáci s hlubokým postižením jsou vzděláváni individuálně mimo kolektivy tříd ZŠS.

Většina žáků je z Kraslic, cca třetina z nich dojíždí z širšího okolí. Škola nemá školní družinu, ředitelka to zdůvodňuje chybějící poptávkou v souvislosti s nepříznivými socioekonomickými podmínkami, zejména nezaměstnaností rodičů. Žáci se stravují ve školní jídelně, kterou provozuje odloučené pracoviště střední školy. Škola nemá bezbariérový přístup, ale pro dopravení žáků se souběžným tělesným postižením do budovy a vyšších pater používá schodolez.

Škola v posledních třech letech prováděla běžné opravy a udržování (malování, revize apod.) Ve spolupráci se zřizovatelem došlo k dokončení výměny dřevěných oken za plastová v celé školní budově a modernizaci osvětlení v učebnách. Nadbytečné prostory (část budovy a tělocvična) škola pronajímá jiným subjektům, tím snižuje zvýšené náklady na provoz, zejména vytápění, budovy.

### **Hodnocení hlavních výsledků vzdělávání ve vztahu k ŠVP**

Do tříd ZŠS jsou žáci zařazováni v souladu s právními předpisy na základě doporučení školských poradenských zařízení a souhlasu zákonných zástupců žáků. Rodiče jsou při vstupu žáka do speciálního vzdělávání poučováni o rozdílech mezi ŠVP školy a vzdělávacími programy hlavního vzdělávacího proudu. V minulých letech škola poskytovala rodičům podporu v podobě elokovaného poradenského centra, kam dojížděli psycholog a speciální pedagog ze školského poradenského zařízení. Tato aktivita byla v letošním školním roce ukončena z důvodu uvedeného úbytku žáků. Škola prostřednictvím výchovného poradenství zajišťuje speciální vyšetření žáků, účinně řeší jejich adaptační problémy. V této oblasti úzce spolupracuje s rodiči.

Vzdělávací programy v ZŠS jsou realizovány v souladu s učebními plány a školským zákonem, škola využívá dostupné metody a prostředky za účelem úspěšné reedukace,

kompenzace a rehabilitace žáků. Učitelé spolupracují se speciálními pedagogy, psychology, popř. lékaři. Využívají řadu kompenzačních a rehabilitačních pomůcek, které usnadňují naplňovat cíle vzdělávání žáků ZŠS. Používané postupy pomáhají vyrovnávat jednostrannou zátěž, eliminují nežádoucí projevy chování a vedou ke zklidnění či potlačení agresivních nálad žáků. Používání podpurných prvků není samoúčelné, má vždy vztah nejen ke konkrétnímu předmětu, či situaci, ale dotváří i mezipředmětové vztahy a orientaci žáků v komunitě ostatních žáků.

Muzikálnost většiny žáků lze vnímat jako jeden z nejdůležitějších prostředků pro uplatnění muzikoterapie, učitelé rozvíjejí práci s tělem, hlasem, rytmiku, žáci se učí hře na Orffovy nástroje, věnují se i poslechu hudby. Praktickým výstupem je hudební skupina žáků ZŠS „Nastrouhaný jabka“, žáci pravidelně vystupují na dnech otevřených dveří pro rodiče a akcích pro veřejnost pod názvem Do-re-mi. Žáci se k akci hlásí na základě vlastního rozhodnutí.

Na požadované úrovni jsou podporovány řečová a dramatická výchova se zaměřením na logopedický rozvoj řeči; bazální stimulace využívají učitelky v nejzákladnější podobě (tření prstů, rtů, omývání teplou vodou). Několikrát za rok je pro odbourávání stresu a posilování sociálního citění využívána canisterapie. Kontakt se psy napomáhá i věcnému učení a rozvoji mluvené řeči a motoriky. Rozvíjena je i pohybová výchova, žáci se učí pohybovat v prostorách školy i v širším okolí, učí se překonávat strach z neznámých prostorů, ze schodů, z překážek. Pravidelně (dvakrát měsíčně) se účastní plaveckého výcviku. Žáci ZŠS dostávají stejné příležitosti jako žáci bez zdravotního postižení i k seznamování s informačními a komunikačními technologiemi (ICT), někteří žáci píší pomocí klávesnice, mnozí využívají herní a výukové programy, např. figurkovou školičku.

V průběhu navštívených vyučovacích hodin učitelky pracovaly se žáky s výrazným individuálním přístupem. Používaly řadu postupů a nápadů pro aktivizaci a motivaci žáků, střídaly činnosti, aby udržely pozornost žáků. Na velmi dobré úrovni je rozvíjena sociální gramotnost žáků. Žáci mají prostor pro sebevyjádření i potřebný odpočinek. Respektují a rozpoznávají sociální hierarchii ve svém bezprostředním okolí, učí se překonávat strach z lidí. Vnímají pozitivně pedagogické pracovníky, jejichž prostřednictvím si vytvářejí přátelské společenské vztahy. Většina z nich rozpoznává dopad svého chování. Žáci dokážou manipulovat s různými materiály a nástroji, zvládají některé pracovní postupy.

Žáci jsou v průběhu výuky hodnoceni výhradně slovně, zejména pochvalou a povzbuzením. Rodiče jsou o výsledcích vzdělávání informováni písemně a ústně. V písemné informaci o průběžném hodnocení škola používá po dohodě s rodiči převod slovního hodnocení na klasifikační stupnici. Na vysvědčení je pak hodnocení výsledků vzdělávání žáků vyjádřeno klasifikačními stupni, což je v rozporu s ustanovením § 51 odst. 2 školského zákona, podle kterého se výsledky vzdělávání žáka v základní škole speciální hodnotí slovně. Škola používá vlastní kritéria hodnocení, která jsou však pro všechny žáky ZŠS společná a nezohledňují typ a stupeň zdravotního postižení žáka. Kritéria hodnocení chování jsou společná pro žáky ZŠS a ZŠP a jsou mechanicky aplikována u všech žáků (např. v případě neomluvené absence) bez rozlišení, zda je žák schopen ustanovení školního řádu vědomě dodržovat, např. z vlastní vůle docházet do školy (žáci ZŠS jsou vzhledem k typu a stupni zdravotního postižení nepřetržitě pod dohledem rodičů či učitelů). Hodnocení chování sníženým klasifikačním stupněm nebo udělování výchovných opatření se pak v případě neomluvené absence mívá výchovným účinkem. Nedostatky zjištěné v oblasti hodnocení výsledků vzdělávání žáků ZŠS lze odstranit ve stanovené lhůtě.

Výsledky vzdělávání žáků ZŠS škola eviduje a popisuje bez hlubší analýzy a bez návaznosti na očekávané výstupy formulované v ŠVP nebo IVP. Hodnocením žáků se zabývají zejména

třídní učitelky ve spolupráci s ředitelkou školy a výchovnou poradkyní. Strategie zvyšování úspěšnosti žáků ZŠS není v dokumentaci školy zmíněna, výstupy vlastního hodnocení se zabývají zejména výsledky žáků základní školy praktické. Výsledky vzdělávání žáků ZŠS nejsou prezentovány v rámci školy ani veřejně. Systém vlastního hodnocení je v oblasti analýzy výsledků vzdělávání žáků ZŠS neúplný.

Za poslední tři roky nikdo z absolventů ZŠS nevstoupil do středního vzdělávání, žáci po ukončení školní docházky zůstávají doma, někteří nacházejí uplatnění v chráněných dílnách.

Ve škole je vytvořeno bezpečné a zdravé prostředí. V uplynulých třech letech se míra úrazovosti v celé škole postupně snižovala. V ZŠS v tomto období došlo pouze ke dvěma úrazům při tělesné výchově a při práci ve školní dílně. Pro rozvoj výchovy ke zdraví, pro adekvátní naplňování ŠVP a uplatňování všech podpůrných prostředků škola účelně používá mnoha kompenzačních a rehabilitačních pomůcek – terapeutický bazén s kuličkami, speciální žákovský stůl, gymnastické míče, rehabilitační polštáře, terapeutické přístroje, hračky s různým povrchem apod. Uvedené pomůcky a vybavení ICT (dotykové obrazovky, interaktivní tabule) jsou využívány ve prospěch rozvoje osobnosti žáků. Většinu uvedeného vybavení škola získala v letech 2008 až 2010 z finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu na vybavení pomůckami kompenzačního a rehabilitačního charakteru pro žáky se zdravotním postižením. V roce 2010 byly škole přiděleny finanční prostředky z projektu EU Peníze školám. Tyto prostředky škola zatím použila na pořízení interaktivní tabule, notebooků a poradenských služeb k projektu.

### **Hodnocení předpokladů školy ke vzdělávání podle požadavků školského zákona**

Činnost školy je v souladu se zápisem údajů do školského rejstříku. Školní matrika a další dokumentace je vedena v souladu s právními předpisy. Školní řád je zpracován podle ustanovení § 30 školského zákona. Pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků ZŠS jsou zpracována pravidla, která jsou součástí školního řádu. Zásada použití výhradně slovního hodnocení výsledků vzdělávání žáka speciální školy stanovená § 51 odst. 4 školského zákona zde není naplněna, neboť školní pravidla stanovují pro vyjádření hodnocení výsledků klasifikační stupně v kombinaci se slovním hodnocením. Školní vzdělávací program ZŠS byl hodnocen během inspekční činnosti. Je zpracován podle zásad a struktury stanovených Rámcovým vzdělávacím programem pro obor vzdělání základní škola speciální s výjimkou části Hodnocení žáků, kde není zakotveno výhradně slovní hodnocení žáků. Nedostatky lze odstranit ve stanovené lhůtě.

Organizační struktura školy odpovídá jejímu typu a velikosti, ředitelka jmenovala jednu zástupkyni. Problematice ZŠS se ředitelka věnuje osobně, pro řídicí a pedagogickou činnost v této oblasti má všechny předepsané předpoklady a dlouholeté zkušenosti. Metodicky vede třídní učitelky v ZŠS a vytváří jim vhodné podmínky pro další vzdělávání.

V oblasti personálních předpokladů pro realizaci ŠVP ZŠS byla zjištěna dílčí rizika. V souvislosti s klesajícím počtem žáků se snižuje i platové ohodnocení učitelů, žádná učitelka v ZŠS nemá motivační složky jako součást platu, v průběhu posledních tří let celková výše platu těchto pracovníků klesá. Předepsané vzdělání si doplňuje jen jedna ze dvou nekvalifikovaných pracovníků. Ředitelka si je popsáných rizik vědoma, účinnost přijímaných opatření je však vzhledem k nemožnosti rozšiřovat počet žáků školy běžnými postupy omezená; financování školy je závislé na počtu zdravotně postižených žáků, počet žáků ve třídách je omezen vzhledem k typu a stupni jejich postižení.

Škola hospodaří s finančními prostředky přidělenými ze státního rozpočtu a z rozpočtu zřizovatele. V posledních třech letech se výše finančních prostředků státního rozpočtu ani zřizovatele výrazně neměnila. Zřizovatel škole poskytuje účelově vázané prostředky na kulturní akce. K dalším finančním zdrojům patří doplňková činnost (pronájmy nebytových prostor a bytových prostor, tříd a tělocvičny), příspěvky rodičů na akce školy a sponzorské dary (notebook). V letech 2008 až 2010 škola obdržela nad rámec rozpočtu finanční prostředky z rozvojových projektů MŠMT (odměny pro pedagogické a nepedagogické pracovníky v návaznosti na kvalitu jejich práce, pro asistenty pedagoga, školní vybavení pro žáky I. ročníků – kompenzační a rehabilitační pomůcky, hustota a specifika). Finanční prostředky jsou využívány ve prospěch realizace ŠVP. Ve snižující se úrovni platů pedagogických pracovníků v ZŠS v souvislosti s úbytkem žáků a ve zvýšené potřebě prostředků na financování provozu prostorově naddimenzované budovy školy spatřuje ČŠI rizika pro další vývoj školy. Účinná opatření lze přijmout ve spolupráci se zřizovatelem školy.

### Závěry, celkové hodnocení školy

1. Činnost školy je v souladu se zápisem do školského rejstříku. Školní matrika a další dokumentace jsou vedeny v souladu s právním předpisem, údaje ze školní matriky jsou předávány správně a včas. Učební plány realizovaných vzdělávacích programů jsou dodržovány.
2. Škola poskytuje speciální vzdělávání žákům se středně těžkým a hlubokým mentálním postižením. Její role je pro město a širší okolí důležitá, tento typ vzdělávání nabízí jako jediná. Školní vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální je, s výjimkou části týkající se hodnocení žáků, zpracován v souladu s RVP ZŠS. V ŠVP není stanoven výhradně slovní způsob hodnocení. Nedostatek lze odstranit ve stanovené lhůtě.
3. Škola pracuje se žáky s různými druhy a typy zdravotního postižení na požadované úrovni. Vzdělávání je organizováno přiměřeně k individuálním potřebám žáků. Používané formy a metody vzdělávání vedou k naplňování cílů stanovených v ŠVP a k přiměřenému rozvoji osobnosti žáků.
4. Podmínky vzdělávání jsou na požadované úrovni v oblasti materiální, škola má dostatek podpůrných, kompenzačních a rehabilitačních pomůcek pro vzdělávání žáků, velmi dobré je vybavení a využití ICT.
5. Finanční prostředky ze státního rozpočtu jsou využívány ve prospěch realizace ŠVP. Školu finančně zatěžuje provoz budovy, která je vzhledem k celkovému počtu žáků prostorově naddimenzovaná. ČŠI zde spatřuje, vzhledem k postupně klesajícímu počtu žáků, možné riziko pro budoucí realizaci ŠVP. Stav lze řešit ve spolupráci se zřizovatelem.
6. Hodnocení žáků ZŠS v rámci výuky probíhá předepsaným slovním způsobem, je vcelku motivační; nedostatky byly zjištěny v celkovém hodnocení žáků na vysvědčení, které je v rozporu s právním předpisem vyjadřováno klasifikačními stupni. Tento způsob je zakotven i v ŠVP a ve školním řádu. Školní řád je formálně zpracován v souladu s právním předpisem. Nezohledňuje však míru reálné odpovědnosti žáka za dodržování školního řádu vzhledem k typu zdravotního postižení. Nedostatky lze odstranit ve stanovené lhůtě.
7. Stav personálních podmínek v ZŠS vykazuje dílčí rizika, většinu pedagogických

pracovníků chybí odborná kvalifikace, platy učitelek ZŠ vzhledem k úbytku žáků klesají. Ředitelka vytváří požadované podmínky pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a v rámci možností přijímá opatření ke zmírnění uvedených rizik.

**Česká školní inspekce v souladu s § 11 písm. f) zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů, ve lhůtě do 31. srpna 2011 požaduje podání písemné zprávy o odstranění zjištěných nedostatků, uvedených v bodech 2 a 6 kapitoly Závěry, celkové hodnocení školy. Oznámení zašlete na adresu Česká školní inspekce, Kollárova 15, 360 09 Karlovy Vary, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9).**

### **Přílohy inspekční zprávy**

Seznam dokladů a materiálů, o které se inspekční zjištění opíralo.

*Dle ustanovení § 174 odst. 13 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí na adresu Česká školní inspekce, Kollárova 15, 360 09 Karlovy Vary.*

*Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v Karlovarském inspektorátu České školní inspekce.*

### **Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy:**

(razítko)

<b>Titul, jméno, příjmení, funkce</b>	<b>Podpis</b>
Mgr. Zdenka Spalová, školní inspektorka v.r.	.....
PhDr. Milan Molec, školní inspektor v.r.	.....
Bc. Věra Weberová, kontrolní pracovnice v.r.	.....

**V Karlových Varech dne 5. dubna 2011**

**Podpis ředitelky školy stvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy**

**V Kraslicích dne 18. dubna 2011**

(razítko)

**Titul, jméno, příjmení, funkce**                      **Podpis**

Mgr. Ivona Šípošová, ředitelka školy v.r.

**Připomínky ředitelky školy**

Datum	Text
	<b>Připomínky nebyly podány.</b>